

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 11(41) 2025

Київ – 2025

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

№ 11(41) 2025

Kyiv – 2025

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2025. № 11(41) 2025. С. 4183

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління (Рішення від 01.12.2025, № 1/12-25)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а, також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)

Редакційна колегія:

- ✦ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✦ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✦ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✦ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✦ Волошенко Марина Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Національний університет "Одеська політехніка" (Одеса, Україна)
- ✦ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✦ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- ✦ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✦ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✦ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)

- ✦ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Кулікова Тетяна Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання та здоров'я людини, методист Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради; Експерт Державної Служби якості освіти з питань акредитаційної експертизи освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти; Член Української асоціації дослідників освіти (Кременчук, Україна)
- ✦ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✦ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✦ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✦ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✦ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✦ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✦ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✦ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✦ Новік Крістіна Іванівна - координатор освітньо-технологічних проєктів в TeachEd (Великобританія)
- ✦ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✦ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✦ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✦ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✦ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✦ Равлюк Тетяна Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- ✦ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✦ Рубан Микола Юрійович - доктор філософії з історії та археології, член правління Луганського обласного об'єднання ВУТ "Просвіта" імені Тараса Шевченка, голова правління громадської організації "Фонд відновлення залізничної спадщини України" (Київ, Україна)
- ✦ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (Одеса, Україна)
- ✦ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Синявська Олена Олександрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна)
- ✦ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✦ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (м. Дніпро, Україні)
- ✦ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)

- ✚ Стратулат Наталія Вікторівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування (Київ, Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- ✚ Чікарькова Марія Юрійвна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шевель Інна Петрівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

***Статті розміщені в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.***

- Колосова Г.А., Зарішняк С.В.** 608
*ЛІНГВОСТИЛИСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОНІМІВ
У КОМЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ
“JEEVES AND WOOSTER”)*
- Комарівська Н.** 621
*ТВОРИ ПРО ДІТЕЙ НАДІЇ КИБАЛЬЧИЧ В КОНТЕКСТІ
РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА КІНЦЯ ХІХ –
ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ*
- Компанцева Л.Ф.** 633
*ВІЙСЬКОВІ ТЕРМІНИ ЯК МАРКЕРИ ВІЙНИ В МЕДІА-
ПРОСТОРІ*
- Конкульовський В.В., Чумак Г.В., Ваврів І.Я.** 643
СЕКРЕТИ ВІДТВОРЕННЯ РЕАЛІЙ У КІНОПЕРЕКЛАДІ
- Костик Є.В., Булацик В.Р., Богущький В.М.** 654
*ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ І СЛЕНГУ
СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ*
- Костів О.М.** 668
*ЛІНГВІСТИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК ПЕРЕДУМОВА ПЕДАГО-
ГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
(НА МАТЕРІАЛІ РОЗДІЛУ «БУДОВА СЛОВА І СЛОВОТВІР»)*
- Костюк Ю.М., Іваничко В.Р., Староста О.І.** 681
*ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕК-
СИКИ В САТИРИЧНІЙ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ (НА
МАТЕРІАЛІ ЮТУБ-КАНАЛУ «ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТОРОНТО»)*
- Кузнецова А.С., Лахмотова Ю.В.** 691
*ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-
ЛЕКСИКИ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ*
- Кузьменко Н.В.** 701
*КУЛЬТУРНО МАРКОВАНІ ЕЛЕМЕНТИ В ПЕРЕКЛАДІ
МАСОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ*

УДК 81'25: 811.111

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11\(41\)-643-653](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11(41)-643-653)

Конкульовський Володимир Вікторович кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0003-0950-8508>

Чумак Галина Василівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0001-5974-9022>

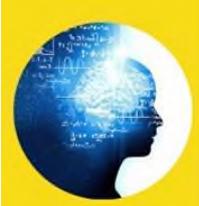
Ваврів Ірина Ярославівна асистент кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0003-0554-3357>

СЕКРЕТИ ВІДТВОРЕННЯ РЕАЛІЙ У КІНОПЕРЕКЛАДІ

Анотація. У статті описано стан кіноперекладу в Україні, охарактеризовано визначальні риси вітчизняного професійного дубляжу, названо науковців, які досліджували різноманітні аспекти кіноперекладу, висвітлено головні проблеми, пов'язані з його розвитком в нашій державі, проаналізовано основні функції реалій у кінотекстах і найбільш дієві способи їх передачі, запропоновано адекватні варіанти перекладу, проведено комплексне дослідження особливостей відтворення реалій у кінодискурсі на матеріалі українських професійних перекладів сучасних англійських кінотекстів, надано чіткі рекомендації та практичні поради для перекладачів і майбутніх фахівців із аудіовізуального перекладу, зазначено практичну значущість дослідження та перспективи майбутніх наукових розвідок у цьому напрямку.

У практичному плані наше дослідження розкриває головні особливості використання перекладацьких трансформацій при відтворенні реалій вихідної культури. Аналіз численних прикладів довів доцільність їх використання у процесі перекладу культурно-маркованої лексики у кінотекстах.

Динаміка використання лексико-граматичних та семантичних прийомів позитивно впливає на закладений автором прагматичний компонент кінотекстів, а також сприяє аналогічному глядацькому досвіду.

Велику увагу у розвідці приділено і одомашненню, яким не варто зловживати, проте у проаналізованих випадках, за винятком кількох, в більшості воно є виправданою стратегією, оскільки не спотворює картини кіноосвіту, відображаючи цілісну реальність, яка лише злегка доповнена елементами цільової культури.

Переклад реалій у кінотекстах вимагає від перекладача креативних рішень, які б не призвели до значних втрат, а оскільки адекватність їх відтворення багато в чому залежить від вмінь перекладача, то ця розвідка стане корисною дорожньою картою при роботі із культурно-маркованою лексикою у фільмах.

Ключові слова: кінотекст, переклад, реалія, одомашнення, адекватність.

Konkulovsky Volodymyr Viktorovych Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Theory and Practice of Translation Department at Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0003-0950-8508>

Chumak Halyna Vasylivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Theory and Practice of Translation Department at Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0001-5974-9022>

Vavriv Iryna Yaroslavivna Assistant of the Theory and Practice of Translation Department at Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0003-0554-3357>

SECRETS OF RENDERING REALIA IN FILM TRANSLATION

Abstract. The article describes the state of film translation in Ukraine, characterises the defining features of domestic professional dubbing, names scholars who have conducted research on various aspects of film translation, highlights the main problems associated with its development in our country, analyses the main functions of realia in film texts and the most effective ways of conveying them, proposes adequate translation options, conducts a comprehensive study of the peculiarities of rendering realia in film discourse based on Ukrainian professional translations of contemporary English-language film texts, provides clear recommendations and practical advice for translators and future specialists in audiovisual translation, and indicates the practical significance of the study and prospects for future research in this area.

In practical terms, our study reveals the main features of the use of translation transformations in the rendering of realia of the source culture. Analysis of numerous examples has proven the relevance of their use in the process of translation of culturally marked vocabulary in film texts. The dynamics of the use of lexical-grammatical and semantic techniques positively influences the pragmatic component of film texts laid down by the author and also contributes to a similar experience of the audience.

The study pays considerable attention to domestication, which should not be overused, but in most of the cases analysed, with a few exceptions, it is a justified strategy, as it does not distort the picture of the film world, reflecting a holistic reality that is only slightly supplemented by elements of the target culture.

The translation of realia in film texts requires creative solutions from the translator that do not lead to significant losses, and since the adequacy of their rendering largely depends on the translator's skills, this study will be a useful roadmap when working with culturally marked vocabulary in films.

Keywords: film text, translation, realia, domestication, adequacy.

Постановка проблеми. Реалії продовжують залишатися невід'ємною частиною сучасних кінотекстів. Сценаристи вводять їх у текст із різною метою, наприклад, для створення місцевого колориту або маркера чужої культури, для локалізації чи використання їх темпоральної функції. Основним «камнем спотикання» під час перекладу реалій є відсутність фонових знань чи будь-яких асоціацій із ними у реципієнтів приймаючої лінгвокультури.

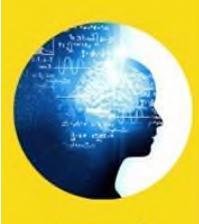
Українські транскодувачі повсякчас намагаються жонглювати між збереженням смислового навантаження, колориту, структури репліки, що містить реалію, гумористичної складової, алюзивності, врахувати експресивність тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Велике коло питань та проблем, пов'язаних із аудіовізуальним перекладом, висвітлюється у працях багатьох українських науковців.

Такі фахівці, як: Ю. Тьопенко, Б. Колодій, М. Юрковська, О.Полякова, О.Підгрушна, А.Гудманян, В. Конкульовський, О. Кондратьєва досліджували різні аспекти кінодискурсу та кінотексту з позиції перекладознавства протягом останніх років [1, 2, 3, 4, 5].

Мета статті – комплексно проаналізувати способи відтворення реалій у кінотекстах.

Виклад основного матеріалу. Це дослідження допоможе українським транскодувачам у виборі оптимальних варіантів перекладу, які будуть викликати ідентичну реакцію та асоціації серед цільової аудиторії.

Отож, давайте розглянемо найбільш яскраві приклади відтворення реалій у кінодискурсі.

В одному із мовленнєвих актів кінофільму «Стажер» Мет зустрічає Бена зранку і запитує його: *Did you see the Yankees last night?* [6]. *New York Yankees* – легендарний бейсбольний клуб, символ Нью-Йорка, який базується в Бронксі. У ТП ця фраза звучить так: *Дивилися вчора Янкіз?* [7].

У цьому випадку українські транскодувачі вирішили транслітерувати власну назву. Такий переклад прийнятний, враховуючи глобальну славу команди та її національний і культурний символізм, однак, на наш погляд, також можна було застосувати прийоми генералізації або ампліфікації, оскільки в Україні цей вид спорту взагалі непопулярний: *Дивилися вчора бейсбол? / Дивилися вчора гру Янкіз?*

Розглянемо ситуацію з кінотексту «Кудлаті перці». Даг вирішив позбутися свого пса і виїхав із ним у поле, щоб пограти гру, під час якої він навмисне кидає м'яч дуже далеко і втікає на фургоні, кажучи: *Sayonara kemosabe* [8] – *Сайонара, кемосабі* [9].

Sayonara означає «прощавай» японською, а *kemosabe* – «друг». Під час перекладу цієї репліки транскодувачі вирішили залишити оригінальне звучання, що ми вважаємо недоцільним, оскільки ця фраза не є поширеною серед українського населення. Пропонуємо замінити *sayonara kemosabe* на більш інтернаціональне та зрозуміле прощання, яке водночас продемонструє його негативне ставлення до собаки, завдяки поєднанню вербального та екстралінгвального планів вираження: *Аривідерчі, патлатий*. Інший прийнятний варіант: *Адъйос, амиго*.

Фільм «Дивись в обидва боки» розповідає про 2 варіанти життя та розвитку кар'єри Наталі Беннет, 22-річної випускниці університету. Дівчина сповнена планів та цілей, мріє переїхати з подругою до ЛА та будувати кар'єру мультиплікаторки. Проте, її життя розділяється на до та після, коли на випускній вечірці їй стає погано, а подруга пропонує зробити тест на вагітність.

Наталі погано, Кара прибігає з аптеки і простягає їй ліки зі словами: *Maybe it's because of 7-Eleven sushi* [10]. Український переклад: *А якщо це через суші із заправок* [11].

7-Eleven – мережа міні-маркетів на заправках. У даній репліці використання цієї реалії мало на меті викликати посмішку і натякнути, що суші могли бути не найкращої якості, адже продавалися у місці, яке не може гарантувати якість приготування такої страви.

Назва маркету ніяк не впливає на розуміння репліки, тому перекладачі вилучили її та застосували генералізацію. Вважаємо такий варіант перекладу прийнятним.

Перейдемо до прикладу з кінотексту «Однокласники». Чоловік приготував на вечерю нову страву, яку вони з дружиною бачили по телевізійному шоу, що готувала Рейчел Рей. Чоловік показує і хвалиться, що він сам її приготував: *Hey hey, I made the pumpkin risotto that we saw on the Rachel Ray seasons of summer special* [12] – *Хей, до речі, я зробив гарбузове ризотто, яке ми бачили по телевізору, в кулінарному шоу* [13].

Тут українські перекладачі використали прийом генералізації, вилучивши згадку про *Рейчел Рей*. Логічно, оскільки більшість українців ніколи навіть не чули про неї, і не знають, що вона відома американська шеф-поварка, яка веде власне шоу. Звісно, можна було використати ім'я відомого шеф-повара, знаного в Україні та за кордоном.

Приклад перекладу: *Хей, до речі, я зробив гарбузове ризотто, яке ми бачили в кулінарному шоу Ектора*.

У кінотексті «Нестерпні боси» головні герої знайшли бізнес-партнера, який згодом кинув їх на гроші. Вони придумали план, як повернути гроші, за порадою звернулися до колишнього боса, який зараз у в'язниці. Ув'язнений сказав: *From a legal standpoint your options are jack fucking shit* [14]. Український варіант: *З юридичної позиції ваші шанси – голяк* [15]. Тому хлопцю, що записував, почулося ім'я і він перепитав: *Гуцуляк? Це адвокат?* [15].

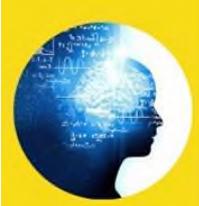
Більшість перекладознавців вбачатимуть тут надмірне одомашнення заради досягнення комічного ефекту. Ми ж вважаємо таку доместикацію допустимою, оскільки цілком можливий варіант, при якому в адвоката українське походження, враховуючи те, що Америка – країна іммігрантів. Переклад влучний, жарт однозначно викликає посмішку в цільовій аудиторії через співзвучні слова «голяк» і «Гуцуляк».

Розглянемо приклади з кінотексту «Однокласники 2». Один із друзів приїздить трохи пізніше, вітається зі всіма, тоді інший персонаж жартує: *Hey, this is good news. I always wanted to represent you. You're the third Olsen twin?* [16]. Український варіант: *До речі, давно мріяв стати твоїм агентом. Будеш восьмим гномом у Білосніжки?* [17].

Сестри Олсен – двійнята з фільму «Двоє: я і моя тінь», досить популярні наприкінці ХХ століття, але не відомі нашому молодому поколінню.

Історія про Білосніжку і гномів знайома кожному, більше того, жарт передано дуже влучно, оскільки тут важливою є невербальна складова, а саме зовнішній вигляд і антропометричні особливості персонажа на екрані. Вважаємо переклад вдалим.

Ще одна ситуація з цього кінофільму. Друзі приїхали сім'ями на відпочинок. Почався розподіл кімнат, діти зайшли в свою і побачили старий

телевізор: *Hey dad. What's the big box attached to the back of the TV?* [16].
Український варіант: *Тату, що це за бандура позаду телевізора?* [17].

Враховуючи цільову аудиторію, а також те, що бандура є одним із символів України, нашим національним музичним інструментом, який популяризували своїми виступами по світу вітчизняні митці, такий варіант вважаємо прийнятним.

У фільмі «Відмінниця легкої поведінки» головна героїня Олів збрехала всім, що втратила цноту, через це її почали зневажати. Пізніше вона вирішила розповісти у своєму блозі про цей випадок: *But I just started piling on lie after lie. It was like setting up Jenga* [18]. Український переклад: *Я брехала і брехала, ніби зводила картковий будиночок* [19].

Фільм вийшов у прокат та був перекладений у 2010 році. Можливо, не всі люди знали тоді про гру «Дженга» та її основні принципи, тому порівняння брехні з Дженгою не дало б цільовому глядачеві повного розуміння, як це було задумано в оригіналі. Перекладач використав заміну та вжив замість цієї реалії більш поширену, однак зі схожими асоціаціями – *картковий будиночок*. Це повністю передає значення, закладене в оригіналі – щось крихке, хитке, без твердого підґрунтя. Вважаємо, що ця заміна була доцільною.

У кінотексті «Похмілля у Вегасі» герої розмовляють про вечерю, у діалозі звучить фраза: *Let's grab some nachos* [20]. В українському перекладі її замінили на: *Давай візьмемо чебуреки* [21].

Nachos – це популярна мексиканська страва, дуже популярна у США, особливо на вечірках та в закладах швидкого харчування.

Це яскравий приклад надмірної доместикації, під час якої локальна реалія замінюється на українську страву. Це може спричинити культурний дисонанс, оскільки американські персонажі навряд чи могли б говорити про чебуреки, що є стравою, характерною для східноєвропейської кухні.

Щоб зберегти оригінальність діалогу та культурний контекст, доречніше було б залишити *начос*. Можна також застосувати генералізацію – *чипси*.

Наступний приклад взято з кінотексту «Диявол носить «Прада»». Андреа отримала завдання від Міранди Прістлі (своєї начальниці) зробити передпоказ швидше, ніж було заплановано, що дуже здивувало Найджела, який завідував одним із відділень у журналі, тому між ними відбувся такий діалог:

- *Did she say why?*

- *Yes. She explained every detail of her decision-making. Then we brushed each other's hair and gabbed about American idol.*

- *I see your point* [22].

Український дубляж:

- *Вона сказала чому?*

- *Так. Вона детально пояснила чому так вирішила. А потім ми з нею побалакали про косметику та Фабрику зірок.*

- *Непогано сказано [23].*

«*American Idol*» – це американське реаліті-шоу, де відбувається змагання за звання найкращого дебютного виконавця. Коли фільм вийшов на великі екрани інших країн, не всім було відомо про нього. Саме тому перекладачі замінили його назву на «Фабрику зірок» – аналог цього реаліті-шоу в Україні.

Таке рішення вважаємо неприйнятним, оскільки воно створює надмірне одомашнення.

Враховуючи те, що події відбуваються в Америці, і той факт, що «Фабрику зірок» не показують за океаном, у глядачів точно виникатиме когнітивний дисонанс. Допустимим вважаємо використання заміни на всесвітньовідоме вокальне реаліті-шоу «*X-Фактор*».

У кінотексті «*Джуманджі: наступний рівень*» друзі розуміють, що правила гри змінилися і все тепер зовсім по-іншому, адже герої помінялися аватарами.

Ми чуємо такий діалог:

- *Are you talking to that camel?*

- *Yes. That's Lucille and Hank. And Jeffrey's in the back [24].*

- *Ти триндиш з верблюдом?*

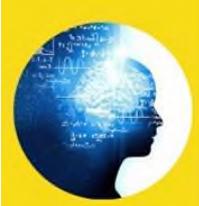
- *Так. Це Люся, це Гриць, а там ще Іванко [25].*

Перекладач використовує відомі українські імена, керуючись принципом «переклад комедій повинен бути смішнішим за оригінал», навіть ціною надмірного одомашнення. Звичайно, у багатьох глядачів вживання українських імен американцями викличе дисонанс у сприйнятті вербального та невербального планів вираження.

Неймовірну креативність продемонстрували перекладачі у наступному прикладі, взятому з кінотексту «*Шпигунка*». Помітивши ефектну дівчину, яка вийшла з терміналу римського аеропорту, одягнену в яскраву червону сукню, один італієць захоплено промовляє: *Hot as fuck [26] – Гаряча, як Феррарі [27].*

Для того, щоб уникнути використання ненормативної лексики і водночас зберегти прагматичний зміст репліки, у перекладі вдало застосували італійську реалію, враховуючи екстралінгвальний контекст та комунікативну ситуацію.

Оскільки *Ferrari* – всесвітньовідома італійська марка автомобілів, яка викликає захват у мільйонів людей та асоціюється з червоним кольором,

швидкістю і красою, використання цієї реалії італійцем вважаємо надзвичайно влучним.

Наступний приклад взято з кінотексту «Встигнути до». Ітан хоче дізнатись більше про Пітера, саме тому засипає його мільйоном запитань: *Do you like hot dogs? I'm more of a corn-dog man, myself* [28]. *Corn-dog* – сосиска, покрита товстим шаром тіста з кукурудзяного борошна, аналог сосиски в тісті. У більшості випадків *корн-дог* подається на дерев'яній паличці. Це традиційна американська страва. У даному випадку українські перекладачі замінили концепт на більш близький вітчизняній аудиторії, використавши функціональний аналог: *Хот-доги любиш? А я ще дуже біляші люблю* [29]. На наш погляд, це приклад надмірної доместикації. Згадка у кінотексті, події в якому відбуваються в США, про біляші спричинить когнітивний дисонанс у глядацькому сприйнятті, оскільки ця страва не є поширеною по всіх куточках світу. Ми пропонуємо такий варіант перекладу: *А я більше гамбургери люблю*.

Висновки. У результаті нашого перекладознавчого дослідження, проаналізувавши велику кількість прикладів, ми дійшли висновку, що найбільш розповсюдженими прийомами відтворення реалій у кінотекстах залишаються транслітерація, транскрипція, генералізація та цілісна заміна.

Результати дослідження мають практичну цінність, оскільки вони можуть застосовуватися науково-педагогічними працівниками під час викладання спецкурсів із аудіовізуального перекладу для підготовки висококваліфікованих спеціалістів, а також професійними перекладачами у їхній роботі над майбутніми картинами для покращення якості кіноперекладу в нашій державі.

Література:

1. Тьопенко Ю.А. Перекладацька стратегія доместикації як чинник національної ідентифікації. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Філологія. 2015. Вип.18, № 2. С. 184-189.
2. Полякова О.В. Дискурс анімаційного фільму як поле діяльності кіноперекладача. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки. 2013. Вип. 14 (1). С. 282-286.
3. Підрушна О. Мовні та позамовні аспекти локалізації мультсеріалів українською мовою (на прикладі англomовного мультсеріалу “My little pony: friendship is magic”). Закарпатські філологічні студії. Вип. 25. Т. 2. С. 107-116.
4. Кондратьєва О.В., Шахновська І.І. Прагматична адаптація під час перекладу англomовних анімаційних фільмів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 40. Том 3. С. 96-99.
5. Колодій Б.М., Олійник О. Ю. Стратегії й тактики відтворення кінодіалогу в українському перекладі (на матеріалі англomовних фільмів Квентіна Тарантіно). Закарпатські філологічні студії. Вип. 17. Том 2. Ужгород: Гельветика, 2021. С. 80-87.

6. Версія скрипту: The Intern [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=the-intern.
7. Версія скрипту: Стажер [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t683227>.
8. Версія скрипту: Strays [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=strays.
9. Версія скрипту: Кудлаті перці [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t675296>.
10. Версія скрипту: Look Both Ways [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=look-both-ways.
11. Версія скрипту: Дивись в обидва боки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t661148>.
12. Версія скрипту: Grown Ups [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=grown-ups.
13. Версія скрипту: Однокласники [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t20238>.
14. Версія скрипту: Horrible Bosses [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=horrible-bosses.
15. Версія скрипту: Нестерпні боси [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t29348>.
16. Версія скрипту: Grown Ups 2 [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=grown-ups-2.
17. Версія скрипту: Однокласники 2 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t674042>.
18. Версія скрипту: Easy A [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=easy-a.
19. Версія скрипту: Відмінниця легкої поведінки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t88306>.
20. Версія скрипту: Hangover [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=hangover.
21. Версія скрипту: Похмілля у Вегасі [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t31672>.
22. Версія скрипту: Devil Wears Prada [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=devil-wears-prada.
23. Версія скрипту: Диявол носить «Прада» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t683193>.
24. Версія скрипту: Jumanji [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=jumanji.
25. Версія скрипту: Джуманджі [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t88176>.
26. Версія скрипту: Spy [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=spy.
27. Версія скрипту: Шпигунка [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t679993>.
28. Версія скрипту: Due Date [Electronic resource]. Access: http://www.springfield.springfield.co.uk/movie_script.php?movie=due-date.

29. Версія скрипту: Встигнути до [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://toloka.to/t70160>.

References:

1. Topenko Yu.A. (2015) Perekladatska stratehiia domestykatsii yak chynnyk natsionalnoi identyfikatsii [Translation strategy of domestication as a factor of national identification]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Serii: Filolohiia. Vyp.18, № 2. S. 184-189.

2. Poliakova O.V. (2013) Dyskurs animatsiinoho filmu yak pole diialnosti kinoperekladacha [Animated film discourse as a field of activity of a film translator]. Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Filolohichni nauky. Vyp. 14 (1). S. 282-286.

3. Pidhrushna O. Movni ta pozamovni aspekty lokalizatsii multserialiv ukrainskoiu movoiu (na prykladi anhlo movnoho multserialu “My little pony: friendship is magic”) [Linguistic and extralinguistic aspects of localization of animated series in Ukrainian (based on the example of the English-speaking series “My little pony: friendship is magic”). Zakarpatski filolohichni studii. Vyp. 25. T. 2. S. 107-116.

4. Kondratieva O.V., Shakhnovska I.I. (2019). Prahmatychna adaptatsiia pid chas perekladu anhlo movnykh animatsiinnykh filmiv [Pragmatic adaptation during translation of the English-speaking animated films]. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia. № 40. Tom 3. S. 96-99.

5. Kolodii B.M., Oliinyk O. Yu. (2021). Stratehii i taktyky vidtvorennia kinodialohu v ukrainskomu perekladu (na materialy anhlo movnykh filmiv Kventina Tarantino) [Strategies and tactics of rendering film dialogue in Ukrainian translation (based on the materials of the English-speaking films by Quentin Tarantino)]. Zakarpatski filolohichni studii. Vyp. 17. Tom 2. Uzhhorod: Helvetyka. S. 80-87.

6. Versiia skryptu: The Intern [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=the-intern.

7. Versiia skryptu: Stazher [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t683227>.

8. Versiia skryptu: Strays [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=strays.

9. Versiia skryptu: Kudlati pertsy [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t675296>.

10. Versiia skryptu: Look Both Ways [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=look-both-ways.

11. Versiia skryptu: Dyvys v obydvya boky [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t661148>.

12. Versiia skryptu: Grown Ups [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=grown-ups.

13. Versiia skryptu: Odnoklasnyky [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t20238>.

14. Versiia skryptu: Horrible Bosses [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=horrible-bosses.

15. Versiia skryptu: Nesterpni bosy [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t29348>.

16. Versiia skryptu: Grown Ups 2 [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=grown-ups-2.
17. Versiia skryptu: Odnoklasnyky 2 [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t674042>.
18. Versiia skryptu: Easy A [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=easy-a.
19. Versiia skryptu: Vidminnytsia lehkoi povedinky [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t88306>.
20. Versiia skryptu: Hangover [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=hangover.
21. Versiia skryptu: Pokhmilia u Vehasi [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t31672>.
22. Versiia skryptu: Devil Wears Prada [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=devil-wears-prada.
23. Versiia skryptu: Dyiavol nosyt «Prada» [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t683193>.
24. Versiia skryptu: Jumanji [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=jumanji.
25. Versiia skryptu: Dzhumandzhi [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t88176>.
26. Versiia skryptu: Spy [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=spy.
27. Versiia skryptu: Shpyhunka [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t679993>.
28. Versiia skryptu: Due Date [Electronic resource]. Access: http://www.springfieldspringfield.co.uk/movie_script.php?movie=due-date.
29. Versiia skryptu: Vctyhnuty do [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <https://toloka.to/t70160>.